

Torsdag den 19. maj 2022

P9_TA(2022)0212

Kommissionens rapport om retsstatssituationen 2021

Europa-Parlamentets beslutning af 19. maj 2022 om Kommissionens rapport om retsstatssituationen 2021 (2021/2180(INI))

(2022/C 479/02)

Europa-Parlamentet,

- der henviser til traktaten om Den Europæiske Union (TEU), særlig artikel 2, artikel 3, stk. 1, artikel 3, stk. 3, andet afsnit, artikel 4, stk. 3, og artikel 5, 6, 7, 11, 19 og 49,
- der henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), særlig artiklerne vedrørende respekt for og beskyttelse og fremme af demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i Unionen, herunder artikel 70, 258, 259, 260, 263, 265 og 267,
- der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder («chartret»),
- der henviser til Den Europæiske Unions Domstols (EU-Domstolens) retspraksis, navnlig afgørelserne i sag C-156/21, Ungarn mod Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union ⁽¹⁾, og sag C-157/21, Republikken Polen mod Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union ⁽²⁾, om foranstaltninger til beskyttelse af Unionens budget,
- der henviser til meddelelse fra Kommissionen af 20. juli 2021 om retsstatssituationen 2021 — Retsstatssituationen i EU (COM(2021)0700),
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) ⁽³⁾,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/1808 af 14. november 2018 om ændring af direktiv 2010/13/EU om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne om udbud af audiovisuelle medietjenester (direktiv om audiovisuelle medietjenester) i betragtning af de ændrede markedsforhold ⁽⁴⁾,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) 2020/2092 af 16. december 2020 om en generel ordning med konditionalitet til beskyttelse af Unionens budget ⁽⁵⁾ (forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet),
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/692 af 28. april 2021 om oprettelse af programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1381/2013 og Rådets forordning (EU) nr. 390/2014 ⁽⁶⁾,
- der henviser til verdenserklæringen om menneskerettigheder,
- der henviser til FN's instrumenter om beskyttelse af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder, henstillingerne og rapporterne fra FN's universelle regelmæssige gennemgang samt retspraksis i FN's traktatorganer og Menneskerettighedsrådets særlige procedurer,

⁽¹⁾ Domstolens dom af 16. februar 2022, Ungarn mod Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union, sag C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97.

⁽²⁾ Domstolens dom af 16. februar 2022, Republikken Polen mod Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union, sag C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

⁽³⁾ EUT L 119 af 4.5.2016, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT L 303 af 28.11.2018, s. 69.

⁽⁵⁾ EUT L 433 I af 22.12.2020, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT L 156 af 5.5.2021, s. 1.

Torsdag den 19. maj 2022

- der henviser til henstillingerne og rapportererne fra Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder, højkommisæreren for nationale mindretal, repræsentanten for mediefrihed og andre organer under Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE),
- der henviser til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, den europæiske socialpagt, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols og Den Europæiske Komité for Sociale Rettighedsers retspraksis og til konventioner, henstillinger, resolutioner, udtalelser og rapporter fra Europarådets Parlamentariske Forsamling, Ministerkomitéen, menneskerettighedskommisæreren, Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance, styringskomitéen for bekæmpelse af forskelsbehandling, inklusion og mangfoldighed, Venedigkommissionen og andre organer under Europarådet,
- der henviser til aftalememorandummet af 23. maj 2007 mellem Europarådet og Den Europæiske Union og Rådets konklusioner af 8. juli 2020 om EU's prioriteter for samarbejdet med Europarådet 2020-2022,
- der henviser til Kommissionens begrundede forslag i henhold til artikel 7, stk. 1, i TEU, til Rådets afgørelse af 20. december 2017, hvorved det fastslås, at der er en klar fare for, at Republikken Polen groft overtræder retsstatsprincippet (COM(2017)0835),
- der henviser til EU's handlingsplan for bekæmpelse af racisme 2020-2025, »En Union med lighed«, der blev iværksat den 18. september 2020 (COM(2020)0565),
- der henviser til rapporten fra EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder af 9. november 2021 med titlen Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union (Antisemitisme: overblik over registrerede antisemitiske hændelser i Den Europæiske Union),
- der henviser til rapporten af 22. september 2021 fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder med titlen Protecting civic space in the EU (beskyttelse af civilsamfundets råderum i EU) og dets andre rapporter, data og værktøjer, navnlig Den Europæiske Unions informationssystem for grundlæggende rettigheder (EFRIS),
- der henviser til sin beslutning af 25. oktober 2016 med henstillinger til Kommissionen om oprettelse af en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder⁽⁷⁾,
- der henviser til sin beslutning af 1. marts 2018 om Kommissionens beslutning om at tage artikel 7, stk. 1, i TEU i anvendelse i forbindelse med situationen i Polen⁽⁸⁾,
- der henviser til sin beslutning af 19. april 2018 om behovet for at oprette et instrument for europæiske værdier til støtte for civilsamfundsorganisationer, der fremmer de grundlæggende værdier inden for Den Europæiske Union på lokalt og nationalt plan⁽⁹⁾,
- der henviser til sin beslutning af 12. september 2018 om et forslag om at opfordre Rådet til i henhold til artikel 7, stk. 1, i TEU at fastslå, at der er en klar fare for, at Ungarn groft overtræder de værdier, som Unionen bygger på⁽¹⁰⁾,
- der henviser til sin beslutning af 14. november 2018 om behovet for en omfattende EU-mekanisme til beskyttelse af demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder⁽¹¹⁾,

⁽⁷⁾ EUT C 215 af 19.6.2018, s. 162.

⁽⁸⁾ EUT C 129 af 5.4.2019, s. 13.

⁽⁹⁾ EUT C 390 af 18.11.2019, s. 117.

⁽¹⁰⁾ EUT C 433 af 23.12.2019, s. 66.

⁽¹¹⁾ EUT C 363 af 28.10.2020, s. 45.

Torsdag den 19. maj 2022

- der henviser til sin beslutning af 16. januar 2020 om igangværende høringer inden for rammerne af artikel 7, stk. 1, i TEU vedrørende Polen og Ungarn ⁽¹²⁾,
- der henviser til sin beslutning af 8. oktober 2020 om retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder i Bulgarien ⁽¹³⁾,
- der henviser til sin beslutning af 7. oktober 2020 om oprettelse af en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder ⁽¹⁴⁾,
- der henviser til sin beslutning af 13. november 2020 om covid-19-foranstaltningernes indvirkning på demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder ⁽¹⁵⁾,
- der henviser til sin beslutning af 26. november 2020 om situationen vedrørende grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union — årsberetning 2018-2019 ⁽¹⁶⁾,
- der henviser til sin beslutning af 24. juni 2021 om Kommissionens rapport om retsstatssituationen 2020 ⁽¹⁷⁾,
- der henviser til sin beslutning af 8. juli 2021 om udarbejdelse af retningslinjer for anvendelsen af den generelle konditionalitetsordning for beskyttelse af Unionens budget ⁽¹⁸⁾,
- der henviser til sin beslutning af 8. juli 2021 om tilsidesættelse af EU-retten og LGBTIQ-borgeres rettigheder i Ungarn som følge af de lovændringer, der er vedtaget i det ungarske parlament ⁽¹⁹⁾,
- der henviser til sin beslutning af 14. september 2021 om LGBTIQ-rettigheder i EU ⁽²⁰⁾,
- der henviser til sin beslutning af 16. september 2021 om mediefrihed og yderligere forværring af retsstatsprincippet i Polen ⁽²¹⁾,
- der henviser til sin beslutning af 20. oktober 2021 om Europas medier i det digitale årti: En handlingsplan til støtte for genopretning og transformering ⁽²²⁾,
- der henviser til sin beslutning af 21. oktober 2021 om retsstatskrisen i Polen og EU-rettens forrang ⁽²³⁾,
- der henviser til sin beslutning af 11. november 2021 om styrkelse af demokrati og mediefrihed og -pluralisme i EU: uberettiget brug af civil- og strafferetlige foranstaltninger til at bringe journalister, NGO'er og civilsamfundet til tavshed ⁽²⁴⁾,
- der henviser til sin beslutning af 11. november 2021 om etårsdagen for de facto-abortforbuddet i Polen ⁽²⁵⁾,

⁽¹²⁾ EUT C 270 af 7.7.2021, s. 91.

⁽¹³⁾ EUT C 395 af 29.9.2021, s. 63.

⁽¹⁴⁾ EUT C 395 af 29.9.2021, s. 2.

⁽¹⁵⁾ EUT C 415 af 13.10.2021, s. 36.

⁽¹⁶⁾ EUT C 425 af 20.10.2021, s. 107.

⁽¹⁷⁾ EUT C 81 af 18.2.2022, s. 27.

⁽¹⁸⁾ EUT C 99 af 1.3.2022, s. 146.

⁽¹⁹⁾ EUT C 99 af 1.3.2022, s. 218.

⁽²⁰⁾ EUT C 99 af 1.3.2022, s. 218.

⁽²¹⁾ EUT C 117 af 11.3.2022, s. 151.

⁽²²⁾ Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0428.

⁽²³⁾ Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0439.

⁽²⁴⁾ Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0451.

⁽²⁵⁾ Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0455.

Torsdag den 19. maj 2022

- der henviser til sin beslutning af 15. december 2021 om evaluering af forebyggende foranstaltninger til undgåelse af korrupsion, regelstridige udgifter og misbrug af EU-midler og nationale midler i forbindelse med nødfonde og kriserelaterede udgiftsområder ⁽²⁶⁾,
 - der henviser til sin beslutning af 16. december 2021 om grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet i Slovenien, navnlig den forsinkede indstilling af EPPO-anklagere ⁽²⁷⁾,
 - der henviser til sin beslutning af 9. marts 2022 om udenlandsk indblanding, herunder spredning af desinformation, i alle demokratiske processer i Den Europæiske Union ⁽²⁸⁾,
 - der henviser til Den Europæiske Revisionsrets særberetning nr. 09/2021 af 3. juni 2021 med titlen »Desinformation med indvirkning på EU: tacklet, men ikke tæmmet«,
 - der henviser til Den Europæiske Revisionsrets særberetning 01/2022 af 10. januar 2022 med titlen »EU's støtte til retsstatsprincippet på Vestbalkan: Trods indsatsen er der stadig grundlæggende problemer«,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 54,
 - der henviser til udtalelser fra Budgetkontroludvalget, Retsudvalget, Budgetudvalget, Udvalget om Konstitutionelle Anliggender og Udvalget for Andragender,
 - der henviser til betænkning fra Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender (A9-0139/2022),
- A. der henviser til, at Unionen bygger på de fælles værdier, der er fastsat i artikel 2 i TEU, nemlig respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstatsprincippet og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal — værdier, der er fælles for EU's medlemsstater, som kandidatlande skal tilslutte sig for at kunne blive medlem af Unionen som en del af Københavnskriterierne, og som ikke kan ignoreres eller genfortolkes efter tiltrædelsen; der henviser til, at demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder er gensidigt forstærkende værdier, og at undergravning af dem kan udgøre en systemisk trussel mod Unionen og unionsborgernes rettigheder og friheder; der henviser til, at respekt for retsstatsprincippet er bindende for Unionen som helhed og for dens medlemsstater på alle forvaltningsniveauer, herunder subnationale enheder;
- B. der henviser til, at princippet om loyalt samarbejde i artikel 4, stk. 3, i TEU pålægger Unionen og medlemsstaterne en forpligtelse til at bistå hinanden ved gennemførelsen af de opgaver, der følger af traktaterne, med fuld gensidig respekt, og at medlemsstaterne er forpligtet til at træffe alle hensigtsmæssige foranstaltninger, almindelige eller særlige, for at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af traktaterne eller af retsakter vedtaget af EU-institutionerne;
- C. der henviser til, at den årlige gennemgang af retsstatsprincippet er en velkommen tilføjelse til de redskaber, der er til rådighed for at værne om værdierne i artikel 2 i TEU, idet den anskuer situationen i alle EU's medlemsstater i en rapport med udgangspunkt i fire søjler med direkte indflydelse på respekten for retsstatsprincippet;
- D. der henviser til, at rapporten om retsstatssituationen i mangel på konkrete henstillinger og en effektiv opfølgning måske ikke vil formå at sikre forebyggelse, opdagelse eller effektiv og rettidig imødegåelse af de systemiske udfordringer og tilbageskridt for retsstatsprincippet, som har kunnet iagttages i flere EU-medlemsstater i de senere år;
- E. der henviser til, at medlemsstaterne har truffet nødforanstaltninger som reaktion på covid-19-pandemien; der henviser til, at disse for at være lovlige skal overholde principperne om nødvendighed og proportionalitet, når de indskrænker de grundlæggende rettigheder eller frihedsrettigheder; der henviser til, at man i nogle medlemsstater har set en negativ tendens med hensyn til retsstatsprincippet, idet regeringerne har brugt de ekstraordinære foranstaltninger som en undskyldning for at svække de demokratiske kontrolmekanismer;

⁽²⁶⁾ Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0502.

⁽²⁷⁾ Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0512.

⁽²⁸⁾ Vedtagne tekster, P9_TA(2022)0064.

Torsdag den 19. maj 2022

- F. der henviser til, at det er nødvendigt at styrke og strømline de eksisterende mekanismer og udvikle en fælles omfattende EU-mekanisme til at beskytte demokratiet, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder effektivt og sikre, at værdierne i artikel 2 i TEU overholdes i hele Unionen og i kandidatlandene, om end med forskellige overvågningsordninger, således at medlemsstaterne forhindres i at udvikle national lovgivning, der er i strid med beskyttelsen af værdierne i artikel 2 i TEU;
- G. der henviser til, at retten til ytringsfrihed og oplysning og retten til offentlig deltagelse hører til demokratiets grundpiller;
- H. der henviser til, at Europarådets ekspertkomité om bekæmpelse af hadefuldt tale har udarbejdet et udkast til Ministerkomitéens henstilling om bekæmpelse af hadefuldt tale, som indeholder ikkebindende vejledning om håndtering af fænomenet, og som skal vedtages i 2022 ⁽²⁹⁾; der henviser til, at den nyetablerede ekspertkomité om bekæmpelse af hadefuldt tale har fået til opgave inden udgangen af 2023 at udarbejde et udkast til Ministerkomitéens henstilling om hadforbrydelser;
- I. der henviser til, at programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier giver mulighed for direkte fleksibel støtte til civilsamfundsaktører, der fremmer og beskytter de værdier, der er fastsat i artikel 2 i TEU, på lokalt, nationalt og europæisk plan;

Rapporten om retsstatssituationen 2021: generelle betragtninger

1. hilser Kommissionens anden årlige rapport om retsstatssituationen velkommen; bemærker, at Parlamentet løbende bruger denne årlige rapport som kilde til oplysninger og input, når det drøfter retsstatssituationen i en specifik medlemsstat; beklager, at Kommissionen ikke fuldt ud har behandlet de henstillinger, som Parlamentet fremsatte i sin beslutning af 24. juni 2021 om Kommissionens rapport om retsstatssituationen 2020, navnlig udvidelsen af rammerne til at omfatte alle de værdier, der er nedfældet i artikel 2 i TEU, sondringen mellem systemiske og enkeltstående overtrædelser og en mere dybdegående og gennemsigtig vurdering, herunder foranstaltninger som reaktion på overtrædelser; mener, at disse henstillinger fortsat er gyldige og gentager dem;
2. bifalder, at retssystemernes funktionsevne, rammerne for bekæmpelse af korruption, mediepluralisme og visse institutionelle spørgsmål vedrørende kontrolmekanismer, herunder til en vis grad civilsamfundets råderum, alle indgår i Kommissionens årlige rapport; beklager imidlertid, at det ikke var alle retsstatsspørgsmål, der blev dækket på en tilstrækkeligt detaljeret og omfattende måde i 2021-rapporten; foreslår Kommissionen at analysere retsstatsspørgsmål inden for de enkelte søjler set i forhold til alle de værdier, der er fastsat i artikel 2 i TEU, og grundlæggende rettigheder som omhandlet i chartret; opfordrer til, at der i den årlige rapport medtages andre vigtige elementer fra Venedigkommissionens tjekliste over retsstatskriterier fra 2016, såsom forhindring af magtmisbrug, lighed for loven, ikkeforskelsbehandling og adgang til domstolsprøvelse, herunder aspekter af retten til en retfærdig rettergang; gentager sin opfordring til Kommissionen om i fremtidige rapporter at medtage en evaluering af fængselsforholdene;
3. bemærker med tilfredshed, at rapporten indeholder landespecifikke kapitler; roser Kommissionens bestræbelser på at gå i dialog med nationale regeringer, nationale parlamenter og Europa-Parlamentet såvel som civilsamfundet og andre nationale aktører; opfordrer medlemsstaterne til at samarbejde proaktivt med Kommissionen og offentliggøre deres skriftlige bemærkninger for at gøre det muligt for uafhængige eksperter og civilsamfundsgrupper at foretage faktatjek af og reagere på bemærkningerne og at sikre fuld gennemsigtighed; opfordrer Kommissionen til at gøre en større indsats for at udbygge analysen og opfordrer Kommissionen til at sikre passende ressourcer hertil, herunder menneskelige ressourcer, i et forsøg på at række ud til et bredt og forskelligartet udsnit af interessenter; mener, at der bør afsættes mere tid til Kommissionens landebesøg, navnlig in situ-besøg, og at de bør tillægges større betydning; opfordrer Kommissionen til at øge offentlighedens kendskab til disse besøg for at fremme en retsstatskultur på nationalt plan; glæder sig over Kommissionens besøg i nationale parlamenter for at forelægge rapportens konklusioner;

⁽²⁹⁾ Udkast til Ministerkomitéens henstilling om bekæmpelse af hadefuldt tale er tilgængelig på <https://rm.coe.int/draft-recommendation-on-combating-hate-speech-public-consultation-v-18/native/1680a2ef25>; Nyhed annonceret på; Nyhed bekendtgjort på <https://www.coe.int/en/web/committee-antidiscrimination-diversity-inclusion/-/the-cdadi-finalised-important-deliverables-at-its-fourth-plenary-meeting>.

Torsdag den 19. maj 2022

Metode

4. understreger, at alle medlemsstater undersøges ud fra de samme indikatorer og under anvendelse af den samme metode uden forskelsbehandling af nogen medlemsstat; opfordrer Kommissionen til at udvikle de indikatorer, der anvendes til at vurdere retsstatssituationen i medlemsstaterne; opfordrer Kommissionen til at indføre en uge for EU's værdier hvert år i september, hvorunder rapporten forelægges samtidigt for Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter og integreres bedre i EU's resultattavle for retslige anliggender, rapporten om grundlæggende rettigheder fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder og observatoriet for mediepluralisme; er af den opfattelse, at rapporten om retsstatssituationen i øjeblikket fungerer som en beskrivende dokumentation af situationen i medlemsstaterne, men bør være et analytisk og præskriptivt instrument for at opfylde sine forebyggende og afbødende formål; understreger, at en grundig analyse af, hvor langt man er kommet i medlemsstaterne, kræver en overordnet analyse og vurdering af retsstatssituationen i medlemsstaterne; understreger, at fremlæggelse af mangler eller tilsidesættelser af en anden karakter eller alvorlighedsgrad risikerer at trivialisere de alvorligste tilsidesættelser af retsstatsprincippet; opfordrer indtrængende Kommissionen til at differentiere sin rapportering ved at sondre klarere og mere forståeligt mellem systemiske og bevidste tilsidesættelser af retsstatsprincippet og enkeltstående tilsidesættelser;

5. beklager, at rapporten ikke klart anerkender den bevidste proces med svækkelser af retsstatsprincippet i lande, der er omfattet af igangværende procedurer i henhold til artikel 7, stk. 1, i TEU, navnlig Polen og Ungarn, og ikke indkredser mangler på retsstatsområdet i en række medlemsstater; opfordrer Kommissionen til at gøre det klart, at medlemsstater kan være ude af stand til at opfylde alle de kriterier, der kendetegner et demokrati, og blive til autoritære regimer, når værdierne i artikel 2 i TEU over en længere tidsperiode systematisk, bevidst, groft og permanent krænkes;

6. beklager, at Kommissionen flere gange i den sammenfattende rapport måtte nævne, at flere medlemsstater, navnlig Ungarn og Polen, giver anledning til bekymring, og at der ikke er sket konkrete forbedringer efter offentliggørelsen af rapporten; minder om, at Parlamentet siden juni 2021 også har behandlet retsstatssituationen i Ungarn, Polen og Slovenien i beslutninger vedtaget på plenarmøderne; minder endvidere om, at overvågningsgruppen om demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder under Parlamentets Udvalg om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender og Budgetkontroludvalget også har drøftet problemer i adskillige medlemsstater; understreger, at det, efter at der er gennemført flere ad hoc-delegationsbesøg i nogle af disse medlemsstater, har vist sig, at det står langt værre til med retsstatsforholdene, demokratiet og de grundlæggende rettigheder end beskrevet i Kommissionens rapport; mener, at Kommissionen for bedre at kunne indkredse de lande, hvor der sker tilbageskridt, bør gennemføre en mere omfattende vurdering af de samme elementer i alle landespecifikke kapitler;

7. opfordrer Kommissionen til at afslutte hvert landekapitel med en vurdering af medlemsstaternes resultater i forhold til de enkelte søjler i rapporten med angivelse af, i hvilket omfang betingelserne i forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet er blevet opfyldt; opfordrer derfor Kommissionen til ved siden af den kvalitative vurdering at udvikle et retsstatsindeks for de forskellige søjler baseret på et objektive, tilgængeligt, gennemsigtigt, læseligt og ikke-diskriminerende system for præsentation og komparativ analyse, som skal udføres af uafhængige eksperter, og som kan udtrykke graden af respekt for retsstatsprincippet i medlemsstaterne;

8. mener, at den årlige rapport bør udpege tværgående tendenser på EU-plan, herunder mulige systemiske sårbarheder; anmoder Kommissionen om at identificere tilfælde, hvor foranstaltninger eller praksisser, der underminerer retsstatsprincippet i én medlemsstat, bliver eller risikerer at blive forbilleder for andre; fremhæver, at de bevidste angreb på minoritetsgruppers rettigheder i nogle medlemsstater er slået igennem andre steder, hvilket illustreres af tilbageskridt med hensyn til kvinders, LGBTIQ-personers og andre minoritetsgruppers rettigheder; opfordrer endvidere Kommissionen til at fremhæve de negative konsekvenser, som overtrædelser af retsstatsprincippet kan have for Unionen som helhed;

9. mener endvidere, at rapporten bør være andet og mere end årlige øjeblikbilleder og give et evolutionært og dynamisk billede af respekten for eller tilbageskridtene med hensyn til retsstatsprincippet i alle medlemsstaters retssystemer; roser bestræbelserne i 2021-rapporten på at sammenligne situationen med den i 2020-rapporten; mener, at det er nødvendigt klart at udpege positive og negative tendenser med hensyn til retsstatssituationen og give en analyse af de underliggende årsager hertil;

10. mener, at det ville være ønskværdigt med et særskilt nyt kapitel om EU-institutionerne til vurdering af situationen med hensyn til magtdeling, ansvarlighed og kontrolmekanismer;

Torsdag den 19. maj 2022

Vurdering og henstillinger

11. mener, at 2021-rapporten kunne have indeholdt klarere vurderinger med angivelse af, om der forelå mangler, risiko for grov tilsidesættelse eller reel tilsidesættelse af værdierne i artikel 2 i TEU inden for hver af de søjler, der analyseres i landekapitlerne; opfordrer Kommissionen til at medtage en vurdering af alle retsstatsforanstaltninger, der er gennemført i det forgangne år, ledsaget af en analyse af deres effektivitet og forslag til, hvordan de vil kunne forbedres; opfordrer til en mere integreret analyse af de indbyrdes forbindelser mellem de fire søjler og af, hvordan kombinerede mangler kan udgøre overtrædelser eller risici for overtrædelser af værdierne i artikel 2 i TEU; gentager, at det er vigtigt at anvende et direkte og utvetydigt sprog og klart understrege det foreliggende spørgsmål i overensstemmelse med Kommissionens holdning;

12. bifalder, at Kommissionen agter at medtage landespecifikke henstillinger i 2022-rapporten; opfordrer Kommissionen til at lade sådanne henstillinger ledsage af frister for gennemførelse, mål og konkrete foranstaltninger, der skal træffes; opfordrer Kommissionen til i de efterfølgende rapporter at medtage oplysninger om de fremskridt, der er gjort med hensyn til gennemførelse af henstillingerne, og desuden at gøre det til en del af den strukturerede dialog med Parlamentet i årets løb; opfordrer Kommissionen til at sikre, at der i dens årlige rapporter også er fokus på eventuelle relevante landespecifikke henstillinger i forbindelse med det europæiske semester, navnlig dem, der vedrører domstolens og den offentlige anklagers uafhængighed, bekæmpelse af korruption og sikring af gennemsigtighed og integritet;

13. henstiller, at Kommissionen ved siden af hver af sine henstillinger anfører en ikkeudtømmende liste over de værktøjer, som EU-institutionerne passende kan anvende, såfremt manglerne ikke afhjælpes; opfordrer Kommissionen til ikke at tøve med at anvende disse værktøjer, navnlig når der ikke er tillid til en hurtig gennemførelse af henstillingerne, eller der er risiko for yderligere forværring, uden at vente på næste årlige rapporteringscyklus;

Afgrænsning

14. beklager, at både 2020-rapporten og 2021-rapporten ikke i fuldt omfang dækker de værdier i artikel 2 i TEU, der drejer sig om demokrati og grundlæggende rettigheder, og som straks bliver berørt, når lande begynder at slække på retsstatsprincipperne; minder om, at retsstaten, demokrati og grundlæggende rettigheder er uløseligt forbundne;

Retsvæsen

15. understreger, at retsvæsenets ansvarlighed, anklagemyndighedens og retsvæsenets uafhængighed og fuldbyrdelsen af retsafgørelser er afgørende elementer i retsstatsprincippet; beklager de alvorlige og strukturelle problemer med hensyn til retsvæsenets uafhængighed i visse medlemsstater; understreger den grundlæggende rolle, som de juridiske erhverv spiller med hensyn til at sikre beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder og styrke retsstatsprincippet; opfordrer alle medlemsstater til at beskytte dommere og anklagere mod politiske angreb og pressionsforsøg, der har til formål at undergrave deres arbejde, og fastholder, at medlemsstaterne fuldt ud skal leve op til EU-retten og folkeretten for så vidt angår domstolens uafhængighed; opfordrer Kommissionen til at medtage konkrete henstillinger i sin 2022-rapport med henblik på at sikre domstolens uafhængighed i alle medlemsstater og til også at dække advokaters og advokatsammenlutningers uafhængighed i den årlige rapport, da de er afgørende for uafhængige retssystemer;

16. minder om EU-rettens forrang for national ret, uanset hvordan det nationale retsvæsen er udformet; opfordrer Kommissionen til nøje at overvåge de nationale domstoles afgørelser for så vidt angår EU-rettens forrang for national ret og navnlig uforeneligheden af visse af traktatens artikler med de nationale forfatninger; opfordrer indtrængende Kommissionen til at sikre konkrete, øjeblikkelige og passende reaktioner på afvisninger af at gennemføre og respektere EU-Domstolens afgørelser og til at melde tilbage til Parlamentet om de foranstaltninger, der er truffet i denne henseende;

17. understreger den vigtige rolle, som domstolsråd spiller med hensyn til at beskytte domstolens uafhængighed; påpeger, at flere medlemsstater har langvarige problemer med sammensætningen af deres domstolsråd og med udnævnelsen af dommere, der sommetider er sårbare over for utilbørlig politisk indblanding; opfordrer medlemsstaterne til systematisk at høre Venedigkommissionen, hvis den søger at tilpasse disse organers sammensætning og funktionsmåde og til at følge op på disse anbefalinger; anser det for nødvendigt, at Kommissionen evaluerer denne opfølgning i den årlige rapport;

Torsdag den 19. maj 2022

18. påpeger, at anklagemyndigheden er et centralt element i bekæmpelsen af kriminalitet, korruption og magtmisbrug; understreger behovet for indførelse af sikkerhedsforanstaltninger med henblik på at opretholde anklagemyndighedens og de enkelte anklageres uafhængighed, således at de ikke udsættes for utilbørligt politisk pres, især fra regeringen, og samtidig opfylder nødvendige betingelser for ansvarlighed med henblik på at forhindre misbrug eller forsømmelse; udtrykker sin fuldstændige solidaritet med og fulde støtte til alle ofre for kriminalitet;

19. påpeger, at strategiske retssager mod offentligt engagement (SLAPP'er) ikke blot i alvorlig grad undergraver retten til effektiv adgang til domstolsprøvelse for SLAPP-ofre og dermed retsstatsprincippet, men også udgør et misbrug af medlemsstaternes retssystemer og retlige rammer, navnlig ved at hæmme medlemsstaternes evne til med held at tackle eksisterende udfordringer såsom retssagernes varighed, retssystemernes kvalitet samt sagsbehandlingen og efterslæbet af sager;

Rammer for korruptionsbekæmpelse

20. gentager sit synspunkt om, at korruption er en alvorlig trussel mod demokratiet, EU-midler og retsstaten; er dybt bekymret over det stigende korruptionsniveau og den forværring, som er iagttaget i visse medlemsstater, den stadige afsløring af korruptionssager, som omfatter højtstående embedsmænd og politikere, og infiltrationen af organiseret kriminalitet i økonomien og den offentlige sektor; glæder sig i denne forbindelse over oplysningerne i rapporten om retsstatssituationen 2021 om dette emne og opfordrer til større klarhed i fremtidige rapporter med hensyn til, om EU-midler er blevet påvirket;

21. opfordrer indtrængende Kommissionen til at ajourføre og styrke Unionens politik og instrumenter til bekæmpelse af korruption, herunder ved at fastsætte en ensartet definition af korruption og skabe fælles standarder og benchmarks og sikre, at disse gennemføres og håndhæves korrekt; minder om, at det er vigtigt, at EU-medlemsstaterne går i dialog med EPPO og aktivt støtter dets opgaver; opfordrer de medlemsstater, der endnu ikke har gjort det, til at tilslutte sig EPPO; glæder sig over, at Kommissionen har sendt åbningsskrivelser til næsten samtlige medlemsstater for manglende gennemførelse af direktivet om whistleblowerbeskyttelse⁽³⁰⁾;

Ytrings- og informationsfrihed, mediefrihed og -pluralisme

22. minder om, at mediefrihed og -pluralisme, herunder bæredygtigt og gennemsigtigt finansierede og uafhængige nyhedsmedier af høj kvalitet, både traditionelle og digitale, uafhængige journalister, faktatjekkere og forskere samt stærke public service-medier er afgørende for demokratiet og udgør en garanti mod magtmisbrug og det bedste middel mod desinformation; udtrykker bekymring med hensyn til mediernes politiske uafhængighed i nogle medlemsstater, idet redaktionelle linjer afspejler den stærke polarisering af den politiske scene;

23. er foruroliget over det stadigt mere fjendtlige miljø, hvori journalister og medieaktører opererer i mange medlemsstater, navnlig når deres arbejde fokuserer på magtmisbrug, korruption, krænkelser af grundlæggende rettigheder og kriminel aktivitet; minder om, at journalister og medieforetagender i nogle medlemsstater i stigende grad udsættes for intimidering, trusler (herunder på sociale medier), strafferetlige anklager, fysiske angreb, voldelige overgreb og mord; fordømmer de undertrykkende strategier, der anvendes af visse medlemsstaters regeringer, såsom brugen af SLAPP'er og smædekampagner samt øget statslig kontrol med offentlige medier, civilsamfundet og akademiske institutioner, hvilket fører til selvensur og tiltagende forringelse af mediefriheden og den akademiske frihed; minder om, at den undersøgende journalist Daphne Caruana Galizia, da hun blev myrdet, stod anklaget i 47 civile og strafferetlige injuriersager, og at hendes familie fortsat må kæmpe med mange af dem; der henviser til, at denne uacceptable udvikling kan have en afskrækkende virkning på ytrings- og pressefriheden og ikke bør få lov til at danne skole hverken i Unionen eller i kandidatlande og potentielle kandidatlande;

24. beklager, at 2021-rapporten ikke afspejler alvoren af disse tendenser, navnlig for så vidt angår visse EU-medlemsstaters statskontrol, strategiske retssager og smædekampagner; opfordrer indtrængende Kommissionen til at forbedre de medierelaterede kapitler ved at give en vurdering af effektiviteten af de nationale rammer for beskyttelse af mediefrihed, mediepluralisme og gennemsigtigheden af medieejerskab, indføre EU-lovgivning mod brugen af SLAPP'er med

⁽³⁰⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1937 af 23. oktober 2019 om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten (EUT L 305 af 26.11.2019, s. 17).

Torsdag den 19. maj 2022

fastsættelse af minimumsstandarder og fremlægge en ambitiøs retlig ramme for at modvirke den voksende politisering af medierne i visse medlemsstater i den kommende retsakt om mediefrihed; understreger, at rapporten bør indeholde en grundig vurdering af uafhængigheden af medlemsstaternes audiovisuelle medietjenesters tilsynsmyndigheder, som i henhold til EU-retten skal være uafhængige af deres respektive regeringer; opfordrer Kommissionen til at undersøge mulighederne for yderligere og mere fleksibel finansiering af uafhængig undersøgende journalistik i EU;

25. understreger vigtigheden af redaktionelt uafhængige public service-medier med hensyn til at sikre en upartisk og fri dækning af høj kvalitet af offentlige anliggender, navnlig i forbindelse med valg; opfordrer medlemsstaterne til at sikre stabil, åben, gennemsigtig, bæredygtig og tilstrækkelig finansiering af public service-medier på et flerårigt grundlag for at garantere deres kvalitet og uafhængighed af pres fra statsligt, politisk eller andet hold; beklager, at public service-medier er udeladt af den årlige rapport; opfordrer Kommissionen til at foretage en grundig gennemgang af public service-medier i sine fremtidige rapporter;

26. bemærker, at falske nyheder og den deraf følgende desinformation rettet mod EU's borgere udgør en trussel mod demokratiet og retsstatsprincippet i Unionen, da udbredelsen af desinformation polariserer og svækker vort demokrati; glæder sig over Kommissionens beskrivelse i årsrapporten af politisk pres og indflydelse på medierne og opfordrer Kommissionen til mere klart at beskrive de systematiske desinformationskampagner og den udenlandske indblanding, hvis formål er at mindske offentlighedens tillid til statslige institutioner og til de uafhængige medier; anerkender, at globale onlineplatforme kan have en kolossalt forstyrrende indvirkning på mediesektoren; understreger i den forbindelse, at den nuværende lovgivning ikke fuldstændigt sikrer et retfærdigt miljø i onlineøkosystemet, f.eks. i kampen mod desinformation og for algoritmisk ansvarlighed; mener, at vedtagelsen af relevant lovgivning, navnlig retsakten om digitale tjenester og retsakten om digitale markeder, var et skridt i den rigtige retning, men at der i den europæiske medielov skal gøres mere for at skabe retfærdige vilkår i lyset af den digitale omstilling af mediesektoren og udbredelsen af onlineplatforme;

27. understreger, at mediefrihed er nært forbundet med kunstnerisk og akademisk frihed; beklager, at den kunstneriske frihed, ytrings- og forsamlingsfriheden i nogle medlemsstater er stærkt indskrænket og begrænset; understreger, at uddannelsessystemernes uafhængighed er truet, når institutionernes selvstændige organisatoriske struktur ikke er garanteret; opfordrer Kommissionen til at medtage alle aspekter af ytringsfrihed i sin rapport om retsstatssituationen;

Demokrati og kontrolmekanismer

28. forsvare det synspunkt, at princippet om magtdeling er afgørende for, at en stat kan fungere effektivt, herunder at retssystemerne i hele EU kan fungere effektivt, uafhængigt og upartisk, og kræver, at institutioner, navnlig politiske og økonomiske, afholder sig fra at udøve nogen form for pres på dommere og anklagere;

29. understreger, at frie og retfærdige valg er blandt de absolutte minimumsstandarder for et fungerende demokrati, og at enhver valgproces i Unionen bør foregå uden utilbørlig påvirkning og uregelmæssigheder; understreger, at der, hvis OSCE observerer, at valgene ikke har fundet sted på en retfærdig og fri måde, skal træffes konkrete foranstaltninger, herunder i henhold til proceduren i artikel 7, stk. 1, i TEU; opfordrer indtrængende Kommissionen til at træffe alle nødvendige foranstaltninger, når det konstateres, at der er risiko for manipulation af valg i en EU-medlemsstat, uanset om det er statslige, udenlandske eller private aktører, der står bag;

30. minder om, at udøvelsen af de grundlæggende frihedsrettigheder, herunder retten til at udtrykke kritik offentligt, er et centralt element i et frit og demokratisk samfund; udtrykker sin bekymring over det indskrænkede civilsamfundsmæssige råderum i forskellige medlemsstater, som kommer til udtryk gennem anvendelsen af SLAPP'er mod og overvågning af medier og journalister, menneskerettighedsforkæmpere, civilsamfundsaktører, aktivister og politiske modstandere; glæder sig over, at Kommissionen har påtaget sig at foreslå et direktiv om bekæmpelse af uberettigede retssager mod journalister og menneskerettighedsforkæmpere, og understreger, at det skal være bredt nok til at omfatte alle rettighedsforkæmpere, herunder individuelle aktivister;

Torsdag den 19. maj 2022

31. understreger, at medlemsstaternes ulovlige brug af Pegasus og tilsvarende spyware mod journalister, advokater, oppositionspolitikere og andre personer udgør en direkte trussel mod demokratiet, retsstatsprincippet og menneskerettighederne; opfordrer Kommissionen til at vurdere misbruget af overvågningsværktøjer og dets indvirkning på de demokratiske processer i Unionen samt potentielle overtrædelser af værdierne i artikel 2 i TEU og chartret;

32. mener, at situationen for det civile råderum i medlemsstaterne fortjener et særskilt kapitel i rapporten og oprettelse af et »europæisk indeks for det civile råderum« i betragtning af civilsamfundets centrale betydning for opretholdelsen af et fuldt demokratisk og inklusivt samfund baseret på respekt for menneskerettighederne og i betragtning af de udfordringer, som civilsamfundet i forskellige medlemsstater står over for, herunder lovgivningsmæssige og administrative foranstaltninger, begrænset adgang til finansiering og smædekampagner;

33. anbefaler Kommissionen at udvikle årsberetningens fjerde søjle om »andre institutionelle spørgsmål i forbindelse med demokratisk kontrol og balance« til en søjle om demokrati og kontrolmekanismer, der vurderer elementer såsom potentielle trusler mod demokratiske processer i Unionen og medlemsstaterne, herunder manipulation af valg;

Covid-19-foranstaltningernes indvirkning på demokratiet, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder

34. minder om den stærke indvirkning, som foranstaltninger i forbindelse med covid-19-pandemien, herunder undtagelsestilstande og lovdekreter, har haft på demokratiet, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder i Unionen, navnlig på områderne retfærdighed, mediefrihed og bekæmpelse af korruption;

35. beklager karakteren og den umådeholdne brug af nødforanstaltninger under covid-19-pandemien kombineret med nogle nationale parlamenters manglende efterfølgende kontrol af disse foranstaltninger, samt at parlamenterne i talrige medlemsstater sågar blev lukket under pandemien, hvilket har øget regeringernes magt og ført til manglende ansvarlighed og gennemsigtighed hos den udøvende magt;

36. minder om, at pandemien havde en negativ indvirkning på både adgangen til domstolsprøvelse og de nationale domstoles effektivitet, herunder den delvise nedlukning af de nationale domstole; fremhæver, at den ekstraordinære situation, som pandemien har medført, har vist, at der er et presserende behov for at modernisere de retlige procedurer og indføre digitale elementer for at øge retssystemernes effektivitet og lette adgangen til retshjælp og -information;

37. glæder sig over, at rapporten indeholder et afsnit om covid-19-pandemiens indvirkning på retsstatsprincippet; understreger, at overvågningen af anvendelsen og proportionaliteten af disse foranstaltninger bør fortsætte, indtil alle foranstaltninger uden undtagelser er ophævet; bemærker i denne forbindelse risikoen for misbrug af midler fra EU's genopretnings- og resiliensfacilitet; gentager, at disse midler først kan fordeles, når disse bekymringer er ryddet fuldstændigt af vejen; opfordrer Kommissionen til på sigt at undersøge, om de foranstaltninger, som medlemsstaterne traf, rent faktisk var tidsbegrænsede og forholdsmæssige samt underlagt demokratisk kontrol; opfordrer Kommissionen til at fremsætte henstillinger for at hjælpe medlemsstaterne med at afbøde pandemiens negative indvirkning på områderne retfærdighed, bekæmpelse af korruption og mediefrihed;

Grundlæggende rettigheder og lighed

38. understreger med bekymring, at kvinder og personer i sårbare situationer, herunder personer med handicap, børn, religiøse mindretal — navnlig i en tid med stigende antisemitisme, sintifjendtlighed og antimuslimsk had i Europa — romaer, personer af afrikansk og asiatisk afstamning og andre personer, der tilhører etniske og sproglige mindretal, migranter, asylansøgere, flygtninge, LGBTIQ+-personer og ældre, navnlig personer i marginaliserede bosættelser, stadig oplever, at deres rettigheder ikke respekteres fuldt ud i hele Unionen og fortsat udsættes for diskriminerende praksis; understreger den åbenlyse forbindelse mellem forværrede standarder på retsstatsområdet og krænkelse af grundlæggende rettigheder og mindretalsrettigheder såsom retshåndhævende myndigheders overdrevne magtanvendelse i forbindelse med demonstrationer og ved Unionens grænser; minder om, at medlemsstaterne under visse omstændigheder bevidst griber til foranstaltninger, der er angribelige set fra en retsstatssynsvinkel, såsom lovgivning vedtaget gennem hasteprocedurer uden offentlige høringer eller endog undtagelsesvis forfatningsændringer som en metode til at legitimere diskriminerende politikker, der ellers ikke ville kunne lovfæstes, såsom bestemmelser der specifikt er rettet mod LGBTIQ-personer, eller indførelse af et næsten fuldstændigt abortforbud; minder om, at medlemsstaterne har et ansvar over for borgere, der er blevet bragt i en sårbar situation, og bør sørge for deres sikkerhed og beskytte dem mod diskrimination; gentager på det kraftigste sin opfordring til Kommissionen om at lade fremtidige rapporter omfatte en dybtgående vurdering af de

Torsdag den 19. maj 2022

vedvarende krænkelse af de grundlæggende rettigheder i hele Unionen, herunder ligestilling og rettigheder for personer, der tilhører mindretal; opfordrer EU-institutionerne til i mellemtiden at læse de årlige rapporter om retsstatssituationen i lyset af de rapporter om grundlæggende rettigheder, som EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder har offentliggjort;

39. beklager, at nogle medlemsstater ikke fuldt ud og på korrekt vis har indarbejdet Rådets rammeafgørelse om racisme og fremmedhad⁽³¹⁾ i national ret, og at bestemmelserne i direktivet om racemæssig lighed⁽³²⁾ stadig ikke er gennemført fuldt ud i alle medlemsstater; anbefaler en større grad af opmærksomhed om politisk diskurs og mediediskurs, der giver næring til had mod mindretal, og den direkte indvirkning, dette har på vedtagelsen af diskriminerende love eller praksisser, der nedbryder retsstatssituationen for alle, herunder på det terrorbekæmpelses- og sikkerhedspolitiske område, i lyset af George Floyd-beslutningen⁽³³⁾, som Parlamentet vedtog i 2020;

40. udtrykker særlig bekymring over forværringen af situationen hvad angår kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder i nogle medlemsstater, herunder indførelsen af stærkt restriktiv abortlovgivning, og de fortsatte og systematiske angreb på LGBTIQ-personers grundlæggende rettigheder, som forstærkes af den forværrede retsstatssituation i flere medlemsstater; beklager, at denne udvikling ikke afspejles konsekvent i Kommissionens rapport om retsstatssituationen; opfordrer Kommissionen til systematisk at behandle disse spørgsmål i alle relevante landerapporter og i den sammenfattende rapport;

41. glæder sig over de traktatbrudssager, som Kommissionen har indledt mod Ungarn og Polen som led i traktatbrudspakken fra juli 2021 vedrørende overholdelsen af LGBTIQ-personers menneskerettigheder og overtrædelser af EU-retten; bemærker, at dette er første gang, Kommissionen specifikt har indledt traktatbrudsprocedurer for at beskytte LGBTIQ-personers rettigheder;

42. noterer sig med bekymring de talrige beretninger om betydelige og systematiske krænkelse af indvandreres og asylansøgers grundlæggende rettigheder i hele Unionen og navnlig ved dens ydre grænser; beklager, at flere medlemsstater har vedtaget national lovgivning, som i alvorlig grad begrænser asylansøgers rettigheder og i nogle tilfælde endog udgør en trussel mod nonrefoulementprincippet og retten til effektive retsmidler; beklager, at Kommissionen trods opfordringer fra Parlamentet ikke har afsluttet sin vurdering af, hvorvidt talrige nationale lovforanstaltninger på asyl- og migrationsområdet er forenelige med EU-retten; gentager, at respekten for grundlæggende rettigheder såsom retten til asyl og retten til effektive retsmidler er en integreret del af en fuldt fungerende retsstat;

Kilder

43. opfordrer Kommissionen til yderligere at styrke sin regelmæssige, inkluderende og strukturerede dialog med regeringer og nationale parlamenter, NGO'er, nationale menneskerettighedsinstitutioner, ombudsmands- og ligestillingsorganer, faglige sammenslutninger og andre interessenter og til større gennemsigtighed for så vidt angår de kriterier, den anvender til at udvælge oplysninger fra disse interessenter i forbindelse med udarbejdelsen af de årlige rapporter; mener, at civilsamfundsorganisationer bør inddrages tæt i alle faser af gennemgangscyklussen igennem en gennemsigtig proces baseret på klare kriterier; fremhæver, at tematisk strukturerede høringer ville øge processens effektivitet og mængden af værdifuld feedback; glæder sig over, at spørgeskemaet i forbindelse med høringen nu giver interessenterne mulighed for at indberette aspekter, der ligger uden for det område, som Kommissionen havde fastsat, og opfordrer Kommissionen til om nødvendigt at tilpasse de nationale rapporters struktur; opfordrer Kommissionen til at revidere og forbedre onlineværktøjerne til input fra interessenter og til at være fleksibel med hensyn til begrænsninger af den plads, der er til rådighed;

⁽³¹⁾ Rådets rammeafgørelse 2008/913/RIA af 28. november 2008 om bekæmpelse af visse former for og tilkendegivelser af racisme og fremmedhad ved hjælp af straffelovgivningen (EUT L 328 af 6.12.2008, s. 55).

⁽³²⁾ Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse (EFT L 180 af 19.7.2000, s. 22).

⁽³³⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 19. juni 2020 om protesterne mod racisme efter George Floyds død (EUT C 362 af 8.9.2021, s. 63).

Torsdag den 19. maj 2022

44. mener, at tidsrammerne for høring af civilsamfundet tidligere har været for korte eller dårligt timede og bør være tilstrækkeligt tilpassede og fleksible med henblik på at muliggøre et fuldstændigt og omfattende input; påpeger, at dette har gjort det vanskeligere for interessenterne at udarbejde og tilrettelægge deres bidrag og oplysningsaktiviteter i betragtning af deres begrænsede kapacitet og finansielle ressourcer, navnlig hvis høringen er sammenfaldende med årlige ferier; opfordrer Kommissionen til at give civilsamfundet mulighed for at blive hørt året rundt i stedet for primært at fokusere på tidsbegrænsede muligheder for at komme med input; glæder sig over, at Kommissionen tillader indlæg på alle officielle EU-sprog; opfordrer Kommissionen til på forhånd at fastlægge og offentliggøre en tidsplan for kommende rapporter med datoer for de forskellige trin i processen, herunder en tidsplan for landebesøg samt datoen for offentliggørelsen af rapporten; bemærker, at høringen kan underbygges yderligere og tilskynder Kommissionen til opfølgning med civilsamfundets aktører vedrørende det input, de har givet;

45. opfordrer Kommissionen til inden for rammerne af processen med den årlige rapport at sikre behørig opfølgning på andragender og andre tilkendegivelser af individuelle borgeres bekymringer og vidneudsagn om mangler på retsstatsområdet; mener, at der med henblik på at styrke retsstatskulturen og EU-institutionernes dialog med borgerne bør oprettes fora og strukturer for borgerinddragelse med henblik på at identificere tendenser og i højere grad at synliggøre trusler mod, mangler med hensyn til og overtrædelser af de værdier, der er fastsat i artikel 2 i TEU, i hele Unionen;

46. minder om, at Kommissionen fortsat systematisk bør tage hensyn til relevante oplysninger fra relevante kilder og anerkendte institutioner; minder om, at relevante internationale organers konklusioner, herunder i FN-, OSCE- og Europarådsregi, bør tages i betragtning; opfordrer Kommissionen til i højere grad at tage hensyn til data og resultater fra relevante indekser såsom projektet vedrørende de verdensomspændende indikatorer for regeringsførelse (Worldwide Governance Indicators (WGI)), World Justice Projects retsstatsindeks eller projektet Varieties of Democracy (V-DEM);

47. glæder sig over Rådets aftale om at ændre mandatet for EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) som et skridt i den rigtige retning; opfordrer Kommissionen til at anmode FRA om — ud over de bidrag, som agenturet allerede leverer, f.eks. gennem EFRIS, og dets rapporter om civilsamfundets råderum — at yde metodologisk rådgivning og gennemføre komparative undersøgelser med henblik på at tilføje detaljer til vigtige områder i den årlige rapport, eftersom retten til en retfærdig rettergang, ytringsfrihed og andre grundlæggende rettigheder er uløseligt knyttet til retsstatsprincippet;

48. mener, at samarbejde med Europarådet og andre internationale organisationer er af særlig relevans for fremme af demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i EU; opfordrer Kommissionen til systematisk at analysere oplysninger om manglende efterlevelse af domme afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og FN's traktatorganers vurderinger vedrørende individuelle meddelelser;

Mekanismen for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder

49. beklager, at Kommissionen og Rådet tøver med at reagere positivt på den opfordring, som Parlamentet kom med i sin beslutning af 7. oktober 2020 om en fælles EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder, og som skulle omfatte alle værdierne i artikel 2 i TEU; gentager sin opfordring til Kommissionen og Rådet om straks at indlede forhandlinger med Parlamentet om en interinstitutionel aftale;

50. minder om sin holdning med hensyn til at inddrage et panel af uafhængige eksperter til at rådgive de tre institutioner i tæt samarbejde med FRA; anmoder Præsidiets om — i lyset af Kommissionens og Rådets tøven — at afholde en offentlig udbudsprocedure med henblik på nedsættelsen af et sådant panel i Parlamentets regi i overensstemmelse med det tilsagn, som Parlamentet afgav i sin beslutning af 24. juni 2021 om Kommissionens rapport om retsstatsituationen 2020, med henblik på at yde rådgivning til Parlamentet om overholdelsen af værdierne i artikel 2 i TEU i de forskellige medlemsstater og foregå med et eksempel på, hvordan et sådant panel kan fungere i praksis;

Torsdag den 19. maj 2022

51. gentager sin opfordring til Kommissionen om at overveje en mere omfattende og ambitiøs revision af FRA-forordningen⁽³⁴⁾; opfordrer derfor Kommissionen til på lang sigt at undersøge det fulde potentiale med hensyn til at udvikle FRA i overensstemmelse med principperne vedrørende de nationale institutioners status og funktionsmåde til beskyttelse og fremme af menneskerettighederne (Parisprincipperne), således at det bliver et fuldstændigt uafhængigt organ, der tilkendegiver upartiske og offentligt tilgængelige holdninger til landespecifikke situationer inden for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder; understreger, at en sådan udvikling bør gå hånd i hånd med en forøgelse af de disponible ressourcer;

Komplementaritet med andre retsstatsinstrumenter

52. gentager, at den årlige rapport skal kunne tjene som en vigtig kilde og et referencedokument til at afgøre, hvorvidt ét eller flere relevante instrumenter skal bringes i anvendelse, f.eks. artikel 7 i TEU, forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet, andre instrumenter, der er til rådighed i henhold til EU's finansielle lovgivning og de gældende sektorspecifikke og finansielle bestemmelser til beskyttelse af EU's budget, retsstatsrammen eller traktatbrudsprocedurer, herunder fremskyndede procedurer, begæring om foreløbige forholdsregler ved EU-Domstolen og foranstaltninger vedrørende manglende efterlevelse af EU-Domstolens domme; opfordrer Kommissionen til udtrykkeligt at koble disse instrumenter til konstaterede eller mulige retsstatsrelaterede problemer i rapporten; opfordrer institutionerne til at aktivere sådanne værktøjer og instrumenter, herunder mekanismen for konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet, hurtigst muligt med henblik på at yde proaktiv støtte til at opretholde retsstatsprincippet og tackle demokratiske tilbageskridt i Unionen, eftersom Kommissionens rapport om retsstatssituationen 2021 indeholder adskillige og detaljerede eksempler på overtrædelser af retsstatsprincippet, som falder ind under anvendelsesområdet for forordningen om konditionalitet; gentager sin opfordring til Kommissionen om at skabe en direkte forbindelse mellem de årlige rapporter om retsstatssituationen og konditionalitetsmekanismen vedrørende retsstatsprincippet;

53. minder om, at traktatbrudsprocedurer er det vigtigste instrument til at beskytte og forsvare EU-retten og de fælles værdier, der er nedfældet i artikel 2 i TEU; bemærker med bekymring, at antallet af traktatbrudsprocedurer, som indledes af Kommissionen, er faldet støt siden 2004; er overrasket over, at traktatbrudsprocedurer ikke systematisk udløses, i det mindste så snart den relevante overtrædelse er dokumenteret i den årlige rapport; beklager, at Kommissionen tøver med aktivt og systematisk at overvåge gennemførelsen af EU-retten og udtømme mulighederne for traktatbrudsprocedurer mod medlemsstaterne som det instrument, der er bedst egnet til at løse problemerne effektivt og uden forsinkelse; bemærker, at denne tøven har resulteret i opfordringer til medlemsstaterne om at indlede mellemstatslige sager i overensstemmelse med artikel 259 i TEUF; er bekymret for, at traktatbrudsprocedurerne forebyggende evne falder, hvis de ikke anvendes systematisk og rettidigt; opfordrer til i rapporten for hver medlemsstat at medtage en oversigt over alle de håndhævelsesforanstaltninger, som Kommissionen har truffet, herunder igangværende traktatbrudsprocedurer, samt status med hensyn til efterlevelse af EU-Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols midlertidige foranstaltninger og afgørelser, med henblik på en omfattende anvendelse af EU's resultattavle for retlige anliggender;

54. minder om vigtigheden af præjudicielle afgørelser om retsstatsprincippet; er af den opfattelse, at EU-Domstolens relevante retspraksis har bidraget til en yderligere definition af retsstatsprincippet og af Kommissionen kan anvendes til yderligere finpudsning af dens benchmarks til vurdering af situationen med hensyn til retsstatsprincippet i medlemsstaterne;

55. er bekymret over, at nogle medlemsstater, heriblandt Polen og Ungarn, fortsat ikke har fuldbyrdet domme afsagt af nationale domstole, EU-Domstolen og Menneskerettighedsdomstolen, hvilket bidrager til at nedbryde retsstatsprincippet; understreger, at manglende fuldbyrdelse af domme kan føre til, at krænkelser af menneskerettighederne går ustraffet hen; fremhæver, at dette kan skabe en opfattelse i offentligheden af, at man kan lade hånt om domme, hvilket undergraver domstolens uafhængighed og den generelle tillid til styrken af retfærdig domfældelse; opfordrer Kommissionen til i de respektive landekapitler fortsat at rapportere om medlemsstaternes gennemførelse af domme i tilfælde af delvis eller manglende gennemførelse; tilskynder Kommissionen til at samarbejde med myndighederne for at finde passende løsninger med hensyn til fuld gennemførelse og til at ajourføre oplysningerne årligt; minder om, at den manglende fuldbyrdelse af EU-Domstolens Coman og Hamilton-dom⁽³⁵⁾ betød, at sagsøgerne måtte henvende sig til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol for at få godtgjort deres legitime krav;

⁽³⁴⁾ Foreløbig rapport af 25. marts 2021 om forslag til Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 168/2007 om oprettelse af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (COM(2020)0225).

⁽³⁵⁾ Dom af 5. juni 2018, Relu Adrian Coman m.fl. mod Inspectoratul General pentru Imigrări og Ministerul Afacerilor Interne, sag C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385.

Torsdag den 19. maj 2022

56. minder om vigtigheden af forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet i tilfælde, hvor overtrædelser af retsstatsprincippet påvirker eller i alvorlig grad risikerer at påvirke den forsvarlige økonomiske forvaltning af Unionens budget eller beskyttelsen af Unionens finansielle interesser; glæder sig over EU-Domstolens domme af 16. februar 2022 og dens fastslåelse af, at EU rent faktisk har kompetencer med hensyn til retsstatsprincippet i medlemsstaterne, at forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet er i overensstemmelse med EU-lovgivningen, og afvisning af Ungarns og Polens søgsmål mod forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet; gentager sin opfordring til Kommissionen om at træffe øjeblikkelige foranstaltninger i medfør af forordningen, et instrument, der har været gældende siden januar 2021;

57. mener, at den årlige rapport er det mest hensigtsmæssige sted at afsætte et afsnit til udførelse af en relevant analyse inden for rammerne af forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet; noterer sig, at Kommissionen den 27. april 2022 endelig indledte den formelle procedure mod Ungarn i henhold til forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet ved at sende en skriftlig meddelelse; opfordrer indtrængende Kommissionen til at iværksætte den procedure, der er fastsat i artikel 6, stk. 1, i forordningen, i det mindste for så vidt angår Polen; minder om, at forordningens anvendelighed, formål og anvendelsesområde er klart defineret og ikke behøver at blive underbygget af yderligere forklaringer; fordømmer Kommissionens beslutning om fortsat udarbejdelse af retningslinjer, selv efter EU-Domstolen med sin dom har bekræftet forordningens lovlighed og gyldighed; opfordrer Kommissionen til, eventuelt ved hjælp af et lovforslag, at sikre, at anvendelsen af artikel 6 i forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet hverken direkte eller indirekte påvirker borgerne, i betragtning af at de ansvarlige for overtrædelser af retsstatsprincippet er regeringsrepræsentanter eller statsoverhoveder, og at lokale offentlige institutioner eller private enheder kan have direkte adgang til de resterende midler i Unionens konsoliderede budget; opfordrer Kommissionen til en mere stringent anvendelse af forordningen om fælles bestemmelser og finansforordningen med henblik på at bekæmpe den diskriminerende anvendelse af EU-midler, navnlig enhver politisk motiveret anvendelse, og til at undersøge det fulde potentiale, som disse instrumenter og forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet rummer med hensyn til at beskytte demokratiet, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder og herigennem sikre imod, at EU-midler anvendes til initiativer, der ikke er i overensstemmelse med Unionens værdier som fastsat i artikel 2 i TEU, og samtidig respektere endelige, ike-offentlige modtageres interesser;

58. er bekymret over konklusionerne i Kommissionens rapport om retsstatsituationen 2021 om, at statsstøttet chikane og intimidering af LGBTIQ-organisationer i nogle lande påvirker deres muligheder for at få adgang til finansiering; opfordrer Kommissionen til at foretage en nærmere vurdering af spørgsmålet og til med de fornødne midler at sikre, at princippet om ikkeforskelsbehandling i forbindelse med adgang til EU-midler overholdes fuldt ud overalt i EU; mener, at disse konklusioner styrker Parlamentets mangeårige holdning om, at retsstatsrapporten bør udvides til at dække alle værdierne i artikel 2 i TEU;

59. finder det stærkt beklageligt, at Rådet har været ude af stand til at gøre reelle fremskridt i forbindelse med de igangværende procedurer i henhold til artikel 7 i TEU; opfordrer indtrængende Rådet til at sikre, at der mindst én gang under hvert formandskab afholdes høringer vedrørende de igangværende procedurer i henhold til artikel 7 i TEU, og til også at adressere nye udviklingstendenser, der indvirker på retsstatsprincippet, demokratiet og de grundlæggende rettigheder; understreger, at der ikke kræves enstemmighed i Rådet for hverken at fastslå en klar risiko for en alvorlig tilsidesættelse af Unionens værdier i henhold til artikel 7, stk. 1, i TEU, eller rette konkrete henstillinger til de pågældende medlemsstater og fastsætte frister for gennemførelsen af disse henstillinger; gentager sin opfordring til Rådet om at gøre dette og understreger, at enhver yderligere udskydelse heraf er ensbetydende med, at Rådet selv overtræder retsstatsprincippet; insisterer på, at Parlamentets rolle og beføjelser skal respekteres;

60. noterer sig de landespecifikke drøftelser, der har fundet sted i Rådet (almindelige anliggender) på grundlag af Kommissionens årlige rapporter om retsstatsituationen inden for rammerne af Rådets årlige dialog om retsstatsprincippet; foreslår, at der ved disse drøftelser i første række fokuseres på de medlemsstater, der har de mest presserende retsstatsrelaterede problemer, men at praksissen med alfabetisk rækkefølge fastholdes; understreger, at øget gennemsigtighed ville fremme dialogen om retsstatsprincippet i EU, og opfordrer derfor Rådet til at offentliggøre disse landespecifikke drøftelser, herunder detaljerede offentligt tilgængelige konklusioner;

61. fordømmer på det kraftigste, at myndigheder i medlemsstaterne nægter at deltage i Kommissionens årlige dialog om retsstatsprincippet; mener, at en sådan afvisning er tilstrækkelig grund for Kommissionen til at fremskynde og intensivere undersøgelsen af retsstatsituationen i de pågældende lande yderligere; forfægter kraftigt det synspunkt, at retsstatscyklussen kun kan være effektiv, hvis princippet om loyalt samarbejde, der er fastsat i artikel 4, stk. 3, i TEU, overholdes og anvendes i lige høj grad af EU-institutionerne og medlemsstaterne;

Torsdag den 19. maj 2022

62. opfordrer Kommissionen til aktivt at deltage i offentlige debatter på lokalt, regionalt og nationalt plan og investere mere i bevidstgørelse om Unionens værdier som fastsat i artikel 2 i TEU og anvendelige redskaber, herunder den årlige rapport, navnlig i de lande, hvor der er alvorlige problemer; understreger betydningen af strategisk kommunikation for at bekæmpe antidemokratiske narrativer og af at imødegå disse narrativer ved bedre at forklare Unionens foranstaltninger; opfordrer endvidere Kommissionen til at arrangere kommunikationskampagner om vigtigheden af at overholde retsstatsprincippet; opfordrer Kommissionen til at iværksætte et særligt program, der støtter innovative initiativer med det formål at fremme formel uddannelse, navnlig blandt juridisk personale, samt uformel uddannelse vedrørende retsstatsprincippet og demokratiske institutioner blandt EU-borgere i alle aldre;

63. forpligter sig til at indlede regelmæssige høringer af medlemsstaternes regeringer og parlamenter om den årlige rapportens resultater; opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at deres repræsentanter på det højest mulige niveau deltager i drøftelser med Europa-Parlamentet om retsstatsprincippet; beklager dybt den polske Sejms afvisning af at mødes med Europa-Parlamentets delegation med deltagelse fra flere udvalg i februar 2022 og manglende reaktion på den officielle indbydelse, hvilket er direkte i strid med artikel 9 i protokollen (nr. 1) til EU-traktaterne om de nationale parlamenters rolle i Den Europæiske Union;

64. understreger, at interne retsstatsmangler kan have en skadelig indvirkning på troværdigheden af EU's udenrigspolitik, navnlig over for EU's umiddelbare naboer og kandidater og potentielle kandidater til EU-medlemskab;

65. understreger, at demokratiske kontrolmekanismer på EU-plan også bør vurderes uafhængigt; forpligter sig med henblik herpå til at anmode Venedigkommissionen om en undersøgelse af centrale demokratiske principper i EU's forvaltning, navnlig magtdeling, ansvarlighed og kontrolmekanismer;

o

o o

66. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, Europarådet samt medlemsstaternes regeringer og parlamenter.
